

<https://doi.org/10.5559/di.32.1.03>

DOMINANTNOST MUŠKIH VRIJEDNOSTI I IZBJEGAVANJE NEIZVJESNOSTI KAO INSTRUMENTI RAZVOJA KULTURNE INTELIGENCIJE STUDENATA

Davor VLAJČIĆ

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Ana LIOVIĆ

Zagreb, Hrvatska

UDK: 159.922.27-054.72-055.1-057.875:304

378.013.42

Prethodno priopćenje

Primljeno: 15. lipnja 2021.

Ovaj rad istražuje povezanost između orijentiranosti studenata prema muškim vrijednostima i razine njihove kulturne inteligencije te između orijentiranosti studenata prema izbjegavanju neizvjesnosti i kulturne inteligencije studenata. Kako bi se ispitali fenomeni razvijeni ovim radom, proveli smo istraživanje na uzorku od 146 studenata na privremenoj razmjeni (ERASMUS razmjena). Rezultati upućuju na pozitivnu i značajnu korelaciju između orijentiranosti studenata prema izbjegavanju neizvjesnosti i dimenzija kulturne inteligencije te negativnu korelaciju između orijentiranosti studenata prema muškim vrijednostima i metakognitivne i motivacijske kulturne inteligencije, dok se korelacija s kognitivnom i bihevioralnom kulturnom inteligencijom pokazala statistički neznačajnom. Rezultati ove studije mogu pomoći nastavnicima, istraživačima te kreatorima ekonomskih i socijalnih politika u izgradnji edukacijskih modela koji će pomoći studentima razviti svijest o kulturnim disparitetima. Na osnovi toga pojedinci će moći usmjeriti svoje napore na razvoj i oblikovanje pojedinih mentalnih dimenzija nužnih za uspješnu prilagodbu međunarodnom okruženju.

Ključne riječi: kulturna inteligencija, ambicioznost, neizvjesnost, studenti, ekspatrijati

- ✉ Davor Vlajičić, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet,
Trg J. F. Kennedyja 6, 10000 Zagreb, Hrvatska.
E-mail: dvlajcic@net.efzg.hr

Kako bi se održao korak s trendom sve brže globalizacije, imperativ je promptna prilagodba društvenim procesima (Northouse, 2016). Uspješnost prilagodbe odraz je fleksibilnosti pojedinaca u prihvaćanju raznih kultura (Bedeković i Ilijaš Baričević, 2011). Interkulturalna osviještenost zasnovana je na primjeni vlastitih obrazaca ponašanja, kulturne inteligencije (Ang, I. i sur., 2015). Izloženost međunarodnim kulturama kod pojedinaca najčešće se prvi put bilježi u fazi visokoškolskog obrazovanja. Preko studijskih programa razmjene pojedinci najčešće prvi put imaju mogućnost iskusiti dugoročnu izloženost međunarodnim kulturama (Zheng, 2014). Navedeno potvrđuje porast slučajeva međunarodnog obrazovanja sa 2,1 milijun u 2001. na 4,6 milijuna u 2017. godini (Bhandari, 2017). Prethodno spomenuti rast uvelike je rezultat poticanja međunarodnih iskustava od kreatora ekonomskih i društvenih politika. Oni u ovome vide izvrsnu priliku za promicanje socijalne i kulturne raznolikosti zemlje te gospodarske suradnje (Marginson, 2016). U skladu s tim, kreatori državnih politika posebno su osjetljivi kada je riječ o pripremi studenata za interkulturno iskustvo.

Relacija između karakteristika pojedinaca (Lin i sur., 2012), društva (Engle i Nash, 2015; Caputo i sur., 2019) i razvoja kulturne inteligencije tema je mnogih istraživanja. Međutim, većina studija nailazi na kritike zbog upotrebe agregatnih pokazatelja karakteristika pojedinaca, društva i kulturne inteligencije. Upozoravajući na nedostatak, Engle i Nash (2015) pozivaju na detaljnije istraživanje navedenih odnosa. U ovom radu promatramo povezanost između orijentiranosti studenata prema muškim vrijednostima, odnosno orijentiranosti studenata prema izbjegavanju neizvjesnosti i razine kulturne inteligencije. Međutim, svjesni prethodnih kritika, u radu se fokusiramo na odnose pojedinih dimenzija kulturne inteligencije i kulturne orientacije pojedinaca. Konkretno, ovim radom ispitujemo kako je orijentiranost studenata prema muškim vrijednostima i izbjegavanju neizvjesnosti povezana s razinom njihove metakognitivne, kognitivne, motivacijske i bihevioralne kulturne inteligencije.

S obzirom na to da promatramo interkulturno relativno neiskusnu populaciju, ovim istraživanjem usredotočujemo se na početnu fazu razvoja fenomena kulturne inteligencije, što dodatno naglašava važnost ovog rada. Važnost odnosa muško-ženskih vrijednosti te razine izbjegavanja neizvjesnosti među prvima je definirao Geert Hofstede (1980). Njegova istraživanja ističu vrijednost ovih karakteristika prije svega promatrajući karakteristike kulture nacija, a ne pojedinaca. Međutim, nametanjem kolektivnih kulturnih vrijednosti društvo

utječe na konvergenciju individualnih stavova kroz efekt kolektivnoga programiranja uma. Može se reći kako društvene norme zauzimaju važnu ulogu u formiraju pojedinaca te je usvajanje kulturnih karakteristika nacija kao bazičnih karakteristika pojedinaca opravdano.

Izbjegavanje neizvjesnosti iskazuje svoj puni potencijal upravo na populaciji međunarodnih studenata. Naime, tijekom svojega boravka u međunarodnom okruženju studenti se susreću s nizom novih kulturnih običaja (za gotovo 90 % ispitanika ovo je prvo značajnije međunarodno iskustvo). Prema istraživanjima Brown i Aktas (2011) i Arkoudis i sur. (2019), prethodno navedeno potencira strah od nepoznatog. Nadalje, studentima koji su skloni izbjegavanju nepredvidljivih situacija susret s nepoznatim kulturnim okruženjem znači izlazak iz njihove zone komfora (Hofstede, 1980). Oni percipiraju kako razvoj dimenzija kulturne inteligencije služi za održavanje njihove zone komfora u međunarodnom okruženju. Istraživanje Lopez-Zafra i sur. (2021) pokazuje kako su, nasprom radno aktivne populacije, upravo u populaciji studenata dominantnije muške vrijednosti. Ambiciozni i kompetitivni studenti djelovanje u interkulturnom okruženju smatraju izazovom, a prilagodbu drugim kulturama uspjehom. Naime, oni shvaćaju razvoj dimenzija kulturne inteligencije kao alat nužan za svladavanje izazova u međunarodnom okruženju.

PREGLED LITERATURE

Prilagodba novonastalim globalnim procesima, znanju i resursima imperativ je mnogim institucijama, poput korporacija, neprofitnih organizacija i akademskih ustanova (Spring, 2014). Takeuchi (2010) smatra kako prilagodbu na novoformirane izazove institucije mogu zahvaliti prije svega ekspatriatima. Akademsko nasljeđe ekspatriate u literaturi povezuje isključivo s korporativnim poslovnim procesima. Međutim, Pedersen i sur. (2011) kategoriju ekspatriata proširuju na nove skupine; putnike, međunarodne liječnike, vojno osoblje te internacionalne studente. Navedeno je dovelo do interdisciplinarnosti tematike, a žarište istraživanja proširilo se na psihološki profil ekspatriata i na njihovu integraciju u sociološki profil društva.

U svojim istraživanjima Hofstede se usredotočio prije svega na važnost sociološkoga profila društva. Naime, on smatra kako je heterogenost psiholoških profila pojedinaca ublažena procesom kolektivnoga programiranja uma, koje naziva kulturom. Kultura je sačinjena od vrijednosti, normi, običaja i praksi specifičnih za neko područje. Prilagodba interkulturnom okruženju zahtijeva svladavanja razlika, poput jezika, standarda, načina života, preferencija, kupovne moći i slično.

Kako bi svladali prethodno navedeno, nužna je interkulturna osviještenost pojedinaca, koju akademska literatura naziva kulturnom inteligencijom (Ang, S. i sur., 2015).

Prijašnja istraživanja pokazuju kako kulturna inteligencija utječe na razvoj vještina interkulturnoga pregovaranja u rješavanju problema (Engle i sur., 2013), vjerojatnost prihvaćanja posla u stranoj zemlji (Engle i sur., 2012), izvršavanje zadataka (Ang i sur., 2007), povjerenje u timove (Rockstuhl i Ng, 2008) i slično. Premda individualne karakteristike pojedinaca snažno utječu na interkulturnu prilagodbu, Zheng (2014) pokazuje kako na prilagodbu mlađih generacija pojedinaca snažan utjecaj ima sociološki profil društva i nacionalna kultura. Navedeno se prije svega može vidjeti u kontekstu studenata prilikom njihove međunarodne mobilnosti (Zheng, 2014). Utjecaj nacionalnih kultura na prilagodbu studenata tijekom njihovih internacionalnih studentskih mobilnosti posebno je zanimljivo promatrati kroz dimenzije kultura koje je razvio Hofestede (1980).

Kulturna inteligencija kao mehanizam prilagodbe studenata

Ang i sur. (2007) kulturnu inteligenciju predstavili su kroz četiri dimenzije: metakognitivnu, kognitivnu, motivacijsku i behavioralnu dimenziju.

Prema Thomasu i sur. (2008), metakognitivna inteligencija jest način kako ljudi stječu i percipiraju znanje, kako uče i spoznaju stvari i okolinu. Dakle, ona podrazumijeva kontrolu nad mentalnim aktivnostima i strategijama koje poboljšavaju učenje (Veenman i Spaans, 2005). Prema istraživanju Veenman i Spaans (2005), studenti s razvijenijom metakognitivnom inteligencijom svjesniji su problema koje nosi prilagodba na novu kulturu i lokalno stanovništvo. Metakognitivnu inteligenciju povezuju sa studentima koji su otvoreni i koji će se prilikom razgovora s drugim studentima prilagoditi njihovoj kulturi i načinu razmišljanja (Ng, 2013; Duff i sur., 2012).

Kognitivna inteligencija reflektira umijeće o praksama, standardima, normama i sporazumima drugih kultura postignutim obrazovanjem i osobnim iskustvima (Flavell, 1979). Kognitivna inteligencija, prema Angu i sur. (2007), može se opisati kao poznavanje ekonomskoga, socijalnoga i pravnoga sustava neke zemlje ili druge kulture. Naime, učenje jezika kulture u koju student dolazi pozitivno utječe na kognitivnu inteligenciju. Studenti su skloni primjeni naučenoga jezika kao alata za interkulturnu prilagodbu.

Motivacijska inteligencija predstavlja razinu i smjer energije koji je iskorišten za učenje o tome kako se snalaziti u nesvakodnevnim situacijama (Molinsky, 2007). Osobe koje sumnjaju u svoju efikasnost i osjećaju manjak samoefikasnosti bit će nesigurne u komunikaciji s ljudima iz raznih zemalja. Na-

vedene će osobe vrlo vjerojatno imati manjak motivacije nakon samo nekoliko neuspjeha (Gregory i sur., 2013). Prema Pengu i sur. (2014), studenti s visokom početnom motivacijskom inteligencijom postižu veći rast psihološkoga blagostanja. Nadalje, lakše se prilagođavaju interkulturnim okruženjima i vještiji su uz učenje stvoriti osjećaj pripadnosti. Niska razina motivacijske inteligencije najčešće dovodi do neodlaska na međunarodni zadatak i konačnu odluku o neodlasku na školovanje u inozemstvo.

Konačno, bihevioralna inteligencija zapravo je sposobnost prilagodbe i razumijevanje fizičkoga ponašanja tijekom interkulturnih interakcija (Ng, 2013). Dakle, bihevioralna inteligencija definirana je kao individualna sposobnost prikazivanja primjerenih verbalnih i neverbalnih djelovanja u kulturno raznolikim interakcijama (Lin i sur., 2012). Uz odgovarajuće interakcije – riječima, tonom, gestama, izrazom lica i govorom tijela – studenti lakše razvijaju kolegjalne odnose.

Dominantnost muških vrijednosti i izbjegavanje neizvjesnosti kao odrednice studentske prilagodbe

Hofstede (1980) prepoznaje izbjegavanje neizvjesnosti kao jednu od ključnih dimenzija nacionalnih kultura. Ovom dimenzijom Hofstede ocjenjuje stupanj sklonosti pripadnika određenih kultura osjećaju nelagode, neizvjesnosti ili nesvakidašnjim situacijama. Prethodno navedeno tema jest istraživanja i Duronta i sur. (2005). Naime, prema njihovu istraživanju, studenti iz kultura obilježenih visokim stupnjem izbjegavanja neizvjesnosti nisu skloni susretima i komunikaciji sa strancima. Contiuia i sur. (2012) dodaju kako studenti koji nisu skloni riziku zaobilaze druženja i načine kako upoznati kulturu i navike lokalnoga stanovništva. Nadalje, studenti iz kulture visokoga stupnja izbjegavanja neizvjesnosti bojat će se na predavanjima postavljati previše pitanja, poštujući sve odgovore profesora (Atkins, 2000). Suprotno njima, u kulturama niskoga stupnja izbjegavanja neizvjesnosti formirani su studenti koji dolaze da upoznaju navike, hranu i općenito lokalno stanovništvo. Takvi studenti samoinicijativno stupaju u komunikaciju i kontakte kako bi prilagodili ponašanje zemlji u koju su došli (Mendenhall i Wiley, 1994). Međutim, suprotno spomenutoj argumentaciji, izloženost neizvjesnosti interkulturnog okruženja moglo bi rezultirati stresom i strahom. Prethodno navedeno moglo bi se negativno odraziti i na razvoj kulturne inteligencije. Stoga veliku važnost u ovom procesu imaju vrijeme i pripremljenost za međunarodno iskustvo.

Razliku preferencija između skromnosti, nježnosti te ambicioznosti i orijentacije uspjehu i dostignućima Hofstede je (2001) oblikovao kroz dimenziju maskuliniteta i feminiteta.

Prema njemu, orijentiranost prema muškim vrijednostima pretpostavlja asertivnost, dominantnost, kompetitivnost, želju za materijalnim uspjehom, izvrsnost, postavljanje standarda. Sve što je ispod toga standarda doživljavaju kao neuspjeh. S druge strane, feminitet podrazumijeva jednakost socijalnih uloga muškaraca i žena. Feminitet pretpostavlja kako bi i muškarci i žene interesu trebali pronalaziti u želji za izgradnjom svoje emotivne komponente. Upravo ta emotivna komponenta trebala bi biti vodilja kod odabira studija koji će pohađati. Yoo i sur. (2011) iskoristili su Hofstedeovo istraživanje i razvili svoje tvrdnje koje predstavljaju dimenziju maskuliniteta-feminiteta. Njihov cilj bio je prenijeti točne ideje koje je Hofstede naglašavao u svojem istraživanju. Međutim, umjesto naglaska na izučavanje kulture nacija, fokus njihova istraživanja bio je na kulturnoj orientaciji pojedinaca. U skladu s njihovim istraživanjem, pojedince koji su orijentirani muškim vrijednostima karakterizira težnja izvrsnosti, isticanju, postavljanju standarda. Smatraju kako moraju uložiti napore u svladavanju praksi i običaja te moraju akumulirati znanja.

RAZVOJ HIPOTEZA

Studenti orijentirani muškim vrijednostima smatraju kako bi njihove odluke trebale biti rezultat analize činjenica te realnih i racionalnih očekivanja. U svojem istraživanju lingvističke teorije relevantnosti, Schulz (2003) pokazuje kako su radnje pojedinaca rezultat analize percepcija činjenica, realnosti, racionalnosti, ako je u pojedinaca razvijena metakognitivna inteligencija te ako posjeduju značajne kognitivne kapacitete. Studenti s razvijenijom metakognitivnom inteligencijom svjesni su problema koje u realnosti nosi prilagodba na novu kulturu i lokalno stanovništvo (Veenman i Spaans, 2005). S druge strane, studenti orijentirani prema ženskim vrijednostima smatraju kako bi odluke o radnjama trebali donositi na temelju intuicije, neovisno o racionalnosti situacije (Yoo i sur., 2011).

Studenti orijentirani na muške vrijednosti smatraju kako će kroz fokus na usvajanje i akumulaciju praksi, standarda i norma drugih kultura, u svrhu akomodacije na novu okolinu, dokazati svoju superiornost. Akumulacija novoga znanja (rast kognitivne inteligencije) usko je povezana s postojećim znanjem pojedinaca. Rast kognitivnih kapaciteta omogućuje ljudima prilagođavanje na lokalne uvjete (Boyd i sur., 2011).

Motivacijska kulturna inteligencija studenata predstavlja razinu energije koja je iskorištena u nesvakodnevnim situacijama prilikom upoznavanja drugih kultura (Molinsky, 2007). Internacionalni studenti, orijentirani prema dominantno muškim vrijednostima, smatraju kako je nužna reprezentativna izvedba zadatka. Naime, njih zabrinjava kako bi domaći stu-

denti mogli procijeniti njihove vještine u usporedbi s drugim kolegama. Stoga oni smatraju važnim ulaganje velike energije u nastojanje da steknu superiornost u smislu svojih ocjena, nagrada ili povlađivanja od profesora (Salili i sur., 2001). Postavljanje izazovnih ciljeva evidentno je u energičnih pojedincima, odnosno oni su spremni svu svoju energiju usmjeriti prema dobru ishodu (Wu i Ang, 2011). Studenti orijentirani muškim vrijednostima veliku važnost pridaju uspoređivanju s drugim studentima. Stoga propitkuju svoje sposobnosti i samofikasnost, odnosno sposobnosti vršenja kontrole nad dogadajima koji utječu na njihov život. U svojem istraživanju Gist i Mitchell (1992) pokazuju kako percepција više razine samofikasnosti dovodi do višega povjerenja u zadatke, što rezultira rastom motivacije. Snažnu korelaciju između uspješne, odnosno optimalne učinkovitosti i motiviranosti u interkulturnom okruženju potvrdili su i Scholtz i sur. (2012).

Barrick i sur. (2002) dominantnost muških vrijednosti vide u ekstrovertiranosti, društvenosti, samopouzdanju, razgovornjivosti itd. Bihevioralna inteligencija znači sposobnost prilagodbe vlastita fizičkoga ponašanja u određenim situacijama prilikom interkulturne interakcije (Ang i sur., 2007). Ekstroverti uživaju u interakciji s drugim osobama. Njihova eksprezivnost omogućuje varijaciju ponašanja (Ang i sur., 2006). Navедena vještina varijacije ključan je element međukulturne prilagodbe ponašanja. Ovo se odnosi prije svega na razvoj novih verbalnih modela izražavanja i govora tijela (eng. *body language*) te na usvajanje suptilnih kulturnih signala nužnih za prilagodbu u komunikacijskom procesu (Ang i Van Dyne, 2008). Zbog navedenoga razvijene su sljedeće hipoteze:

H1: Orijentiranost studenata prema muškim vrijednostima pozitivno korelira s odrednicama kulturne inteligencije

- H1a: Orijentiranost studenata prema muškim vrijednostima pozitivno korelira s razinom metakognitivne kulturne inteligencije.
- H1b: Orijentiranost studenata prema muškim vrijednostima pozitivno korelira s razinom kognitivne kulturne inteligencije.
- H1c: Orijentiranost studenata prema muškim vrijednostima pozitivno korelira s razinom motivacijske kulturne inteligencije.
- H1d: Orijentiranost studenata prema muškim vrijednostima pozitivno korelira s razinom bihevioralne kulturne inteligencije.

Neizvjesnost je jedna od temeljnih obilježja interkulturnog okruženja. Peng i sur. (2015) pokazuju kako je temeljni instrument za uspješno nošenje s neizvjesnosti koja ih očekuje

u interkulturnom okruženju kulturna inteligencija. Prijašnja literatura daje naslutiti kako je kulturna inteligencija razvijena upravo kroz izloženost pojedinaca interkulturnom okruženju. Naime, njihova teza polazi od očekivanja kako će izloženost neizvjesnom interkulturnom okruženju pogodovati brzoj prilagodbi i razvoju njihove kulturne inteligencije. S druge strane, izbjegavanjem izlaganja neizvjesnom interkulturnom okruženju pojedinac se neće naći u prilici da se mora brzo adaptirati, stoga neće imati priliku za razvoj kulturne inteligencije.

Međutim, razvoj ove hipoteze pokazuje kako je stanje upravo suprotno. Naime, izloženost neizvjesnom interkulturnom okruženju moglo bi rezultirati stresom i strahom (Winkelmann, 1994). Stres, odnosno strah od novoga, mogao bi se negativno odraziti na razvoj kulturne inteligencije. Kulturni šok stvara se prije svega zbog manjka prijašnjeg iskustva u interkulturnom okruženju (Caligiuri i sur., 2009; Mol i sur., 2005; Takeuchi i sur., 2005; Tarique i Takeuchi, 2008). Manjak prijašnjeg iskustva očit je prije svega na studentima, što ih čini vrlo zanimljivom skupinom za promatranje. Okpara i Kabongo (2011) pokazuju kako gotovo 80 % međunarodnih zadataka, zbog loše kulturne prilagodbe, završava preuranjenim vraćanjem u domicilnu zemlju.

Promjena od automatiziranih i nesvesnih procesa funkcionaliranja do svjesnoga napora potrebnog za razumijevanje svih ovih novih informacija vrlo je zamorna i rezultira mentalnim i emocionalnim umorom. Kroz neizvjesnost i kulturni šok postojeći automatizirani i nesvesni procesi, metakognitivni procesi, gube značenje. Kako bi izbjegli sve ove situacije koje bi mogle rezultirati kulturnim šokom i neuspješnim inozemnim zadacima, studenti se odupiru neizvjesnosti te stupaju razvoju kulturno prikladnih vještina kroz programe priprema (Littrell i sur., 2006; Palthe, 2004; Puck i sur., 2008; Waxin i Panaccio, 2005).

Neizvjesnost i kulturni šok izazvan boravkom u interkulturnom okruženju glavni je generator kognitivnog umora, a time i smanjenja kognitivne inteligencije. Navedeno proizlazi iz "preopterećenosti informacijama" (Guthrie, 1975). Nova kultura zahtijeva svjestan napor da se razumiju stvari koje se nesvesno obrađuju u vlastitoj kulturi. Winkelmann (1994) pokazuje kako se moraju uložiti napor u učenje i tumačenje novih jezičnih značenja i novih neverbalnih, bihevioralnih, kontekstualnih i društvenih komunikacija. Li i sur. (2010) upozoravaju na kulturni šok kao generator akademskoga neuspjeha međunarodnih studenata. Izbjegavanjem neizvjesnosti studenti upućuju na važnost strateškoga planiranja za susret s raznim situacijama koje ih očekuju tijekom njihova interkulturnog iskustva.

Prema Winkelmanu (1994), prva faza međunarodnog iskustva (tzv. "honeymoon or tourist" faza) obilježena je euforijom, uzbuđenjem, idealizacijom kulture. Međutim, nakon završetka te faze intenziviraju se negativni elementi kulturnoga šoka. Naime, opterećenost pojedinaca ide do te razine da dovodi u neizvjesnost temeljne životne potrebe, poput prehrane, spavanja itd. Takva neizvjesnost i manjak kontrole nad okolinom može stvoriti razočaranost, frustriranost, nestrpljivost, depresiju, osjećaj bespomoćnosti, čak i fizičku i psihičku bolest. U konačnici navedeno dovodi do gubitka motivacije. Psihološke pripreme usmjerene su na formiranje stava i želje za promjenom. Pozitivan stav prema svladavanju kulturnih razlika jedan je od ključnih elemenata kako bi se pripremilo pojedinca na potencijalno odbijanje, predrasude i diskriminacije.

Morris i Robie (2001) upozoravaju na važnost interkulturnih treninga za razvoj bihevioralnih kompetencija. Naime, neizvjesnost može dovesti do povlačenja u sebe, ovisno o duljini izloženosti nepoznatom okruženju i gubitku postojećih bihevioralnih vještina. Treninzi će ublažiti potencijalna nerazumijevanja te osigurati prikladno ponašanje u stvarnim situacijama. Oni upozoravaju i na važnost bihevioralne fleksibilnosti, kako bi interkulturni trening postigao uspjeh. Zbog navedenoga razvijene su sljedeće hipoteze:

H2: Razina izbjegavanja neizvjesnosti u studenata pozitivno korelira s odrednicama kulturne inteligencije

- H2a: Razina izbjegavanja neizvjesnosti u studenata pozitivno korelira s metakognitivnom kulturnom inteligencijom.
- H2b: Razina izbjegavanja neizvjesnosti u studenata pozitivno korelira s kognitivnom kulturnom inteligencijom.
- H2c: Razina izbjegavanja neizvjesnosti u studenata pozitivno korelira s motivacijskom kulturnom inteligencijom.
- H2d: Razina izbjegavanja neizvjesnosti u studenata pozitivno korelira s bihevioralnom kulturnom inteligencijom.

METODOLOGIJA

Uzorak

Ovim istraživanjem pokušali smo ispitati razinu kulturne inteligencije pojedinca. Kao populaciju ispitivanja odabrali smo studente. Studente smo odabrali zato što su oni još uvek u fazi mentalnoga i kognitivnoga sazrijevanja. Kako bismo prikupili podatke, razvili smo standardizirani upitnik (upitnik je na engleskom jeziku), a prikupljanje smo proveli "on-

• TABLICA 1
Demografski podaci
uzorka

line", upotreborom "Google obrazaca". (Detalji demografskih podataka uzorka mogu se pronaći u Tablici 1.) Upitnik smo razvili nakon opsežnoga pregleda literature o studentima na inozemnom školovanju, kulturnoj inteligenciji i odrednicama kulture. Zahtjeve za sudjelovanje u anketi podnijeli smo putem ERASMUS studentske mreže, koja djeluje u Zagrebu i koja okuplja dolazne studente. Prema službenim podacima Sveučilišta u Zagrebu, ukupan broj prijavljenih ERASMUS studenata (dolazna mobilnost) iznosio je 818, međutim 86 studenata otkazalo je dolazak, pa je službeni broj studenata iznosio 732. Pristrandost u odgovorima ublažili smo osiguranjem da su ankete provedene anonimno i u tajnosti. Prikupili smo 146 odgovora, što predstavlja 19,9 % populacije koja je, prema Yang i sur. (2008), dovoljna za nastavak istraživanja.

Spol	Broj	Dob (godina)	Broj	Razina dohotka kućanstva	Broj
Muškarci	66 (45 %)	18	1 (0,68 %)	Visoki dohodak	10 (8 %)
Žene	80 (55 %)	19	12 (8,21 %)	Visoki-srednji	82 (56 %)
		20	33 (22,60 %)	Niski-srednji	40 (27 %)
		21	27 (18,49 %)	Nizak dohodak	14 (9 %)
		22	18 (12,32 %)		
		23	26 (17,81 %)	Broj međunarodnih razmjena	Broj
		24	20 (13,70 %)	1	119 (82 %)
		25	8 (5,47 %)	2	19 (13 %)
		26	1 (0,68 %)	3 i više	8 (5 %)

*Napomena: Razina dohotka temeljila se na subjektivnoj procjeni ispitanika.

Operacionalizacija konstrukata

U ispitivanom modelu nezavisne varijable prikazuju kulturne karakteristike pojedinaca. Izmjerili smo ih upitnikom koji su razvili Yoo i sur. (2011), a koji je adaptacija izvornog upitnika Geerta Hofstede-a (1980). Yoo i sur. (2011) oblikovali su upitnik da bude prikladan za mjerjenje pet dimenzija kulture, ali na razini individualaca. Varijabla dominantnost muških vrijednosti (eng. *masculinity*) opisuje orientiranosti uspjehu i dostignućima, izvrsnosti, težnji logičkim i racionalnim odlukama, postavljanju standarda. Varijabla izbjegavanja neizvjesnosti (eng. *uncertainty avoidance*) opisuje razinu do koje su studenti spremni, odnosno nisu spremni, prihvati neizvjesnost okoline. Kao skala za procjenu tvrdnji rabljena je Likertova skala s vrijednostima od 1 (uopće se ne slažem) do 5 (u potpunosti se slažem). Zavisne varijable predstavljaju dimenziije kulturne inteligencije. Dimenzije smo izmjerili upitnikom koji su razvili Ang i sur. (2007). Navedeni upitnik uključuje četiri dimenzije kulturne inteligencije: metakognitivnu, kognitivnu, motivacijsku i bihevioralnu. Likertova skala s vrijednostima od 1 (uopće se ne slažem) do 7 (u potpunosti se slažem).

žem) rabljena je kao skala za procjenu tvrdnji. (Popis svih tvrdnji na engleskom jeziku može se pronaći u Dodatku na kraju rada.) Prethodne studije iz menadžmenta (npr. Ang i sur., 2006.; Li i sur., 2016), kao i na drugim poljima znanosti (Herrmann i sur., 2007), pronašle su kontrastne rezultate o učinku spola i razine dohotka u interkulturnoj prilagodbi. Stoga smo spol i razinu dohotka uzeli kao kontrolne varijable. Razine dohotka kućanstava podijeljene su u četiri kategorije: "Visoki dohodak", "Visoki-srednji dohodak", "Niski-srednji dohodak", "Niski dohodak" (utemeljene su na subjektivnoj procjeni ispitnika). Na kraju rada mogu se pronaći sve tvrdnje/čestice koje su upotrijebljene za mjerjenje dimenzija dominantnosti muških vrijednosti i izbjegavanja neizvjesnosti, kao i sve tvrdnje/čestice dimenzija kulturne inteligencije.

Procedura procjene efekata

Statističku analizu proveli smo tzv. metodom parcijalnih najmanjih kvadrata (PLS-SEM) (Hair i sur., 2017). PLS algoritmi temeljeni na varijanci prikladni su zbog maloga broja promatrana i zato što ne zahtijevaju multivarijantnu normalnost (Zhou i sur., 2012). Nadalje, ovu metodu multivarijatnoga modeliranja znanstvena literatura često rabi za testiranje odnosa između više zavisnih i nezavisnih varijabli te za studije u ranim fazama njihova teorijskog razvoja, koristeći se pretvodno validiranim skalama (Hernández-Perlines i sur., 2016). Potvrdu statističke značajnosti koeficijenata u modelu osigurali smo bootstrap metodom (5000 poduzoraka) (Henseler i sur., 2009.; Hernández-Perlines i sur., 2016). Kako bismo kontrolirali učinak spola i razine dohotka u interkulturnoj prilagodbi koristili smo PLS-MGA (Multigroup Analysis). (U Dodatku 2 priložili smo rezultate analize dobivene *ordinary least squares* (OLS) regresijom – navedena analiza potvrđuje rezultate dobivene PLS-SEM metodologijom.)

Rezultati empirijskog istraživanja

Analiza mjernih instrumenata

Karakteristike promatranih konstrukata predstavili smo u Tablici 2. Ova tablica sadrži pokazatelje za procjenu konzistentnosti i pouzdanost mjernih instrumenata. Unidimenzionalnost konstrukata i visoku unutarnju konzistentnost predstavili smo razinama Cronbach-alfe. Prema Klineu (2011), vrijednosti iznad 0,7 predstavljaju zadovoljavajuće razine. Nadalje, unidimenzionalnost i visoku unutarnju konzistentnost dodatno smo potvrdili pokazateljem kompozitne pouzdanosti. Pokazatelj je za sve konstrukte bio iznad 0,8 i ispod 0,95, što je prihvatljivo prema Nunnally i Bernstein (1994). Konvergencijsku valjanost svih konstrukata prikazali smo kroz udio objašnjene varijabilnosti (AVE). Prema Hair i sur. (2010), pre-

• TABLICA 2
Valjanost i pouzdanost konstrukata; Diskriminantna valjanost

poručene su vrijednosti iznad 0,5, što ovaj model istraživanja zadovoljava. Pokazatelj diskriminantne valjanosti modela također se temelji na pokazatelju AVE. Prema Fornellu i Larckeru (1981), korelacije između svakoga para latentnih konstrukata ne smiju premašiti kvadratni korijen AVE svakoga konstruktata, što ovaj model zadovoljava.

	Cronbach-alpha	Kompozitna pouzdanost (CR)	Udio objašnjene varijabilnosti (Average variance extracted, AVE)	Korelacija					
				1	2	3	4	5	6
1 Dominantnost muških vrijednosti	0,796	0,863	0,614	0,784					
2 Izbjegavanje neizvjesnosti	0,813	0,870	0,574	-0,092	0,758				
3 Metakognitivna inteligencija	0,894	0,926	0,759	-0,235	0,360	0,870			
4 Kognitivna inteligencija	0,850	0,887	0,613	-0,047	0,266	0,469	0,783		
5 Motivacijska inteligencija	0,892	0,920	0,698	-0,243	0,273	0,619	0,354	0,835	
6 Bihevioralna inteligencija	0,859	0,899	0,641	-0,116	0,338	0,524	0,382	0,461	0,800

rho_A – koeficijent Interne konzistentnosti

• TABLICA 3
Analiza strukturnog modela

Analiza strukturnoga modela

Analiza strukturnoga modela oslanja se na procjenu statističke značajnosti strukturnih koeficijenata koje smo predstavili u PLS modelu. Strukturni koeficijenti odgovaraju vrijednostima β u regresiji metode najmanjih kvadrata (Henseler i sur., 2009), ali smo umjesto toga rabili bootstrapping metodu (5000 poduzoraka) (Hernández-Perlines i sur., 2016).

	Originalni uzorak (O)	Aritmetička sredina (M)	Standardna devijacija (SD)	T Statistika ($ O/STDEV $)	P-vrijednost
Dominantnost muških vrijednosti ->					
-> Metakognitivna inteligencija	-0,203	-0,221	0,074	2,749	0,006
Dominantnost muških vrijednosti ->					
-> Kognitivna inteligencija	-0,023	-0,035	0,089	0,255	0,798
Dominantnost muških vrijednosti ->					
-> Motivacijska inteligencija	-0,220	-0,242	0,072	3,055	0,002
Dominantnost muških vrijednosti ->					
-> Bihevioralna inteligencija	-0,085	-0,101	0,086	0,985	0,325
Izbjegavanje neizvjesnosti ->					
-> Metakognitivna inteligencija	0,341	0,347	0,102	3,340	0,001
Izbjegavanje neizvjesnosti ->					
-> Kognitivna inteligencija	0,264	0,283	0,085	3,111	0,002
Izbjegavanje neizvjesnosti ->					
-> Motivacijska inteligencija	0,253	0,254	0,120	2,096	0,036
Izbjegavanje neizvjesnosti ->					
-> Bihevioralna inteligencija	0,331	0,344	0,0741	4,448	0,000

Ovaj model pokazuje kako sklonost izbjegavanju neizvjesnosti pozitivno (statistički značajno) korelira sa svakom dimenzijom kulturne inteligencije (za detalje pogledati Tablicu 3). Nadalje, modelom smo pokazali kako dominantnost muških vrijednosti negativno korelira s metakognitivnom i motivacijskom kulturnom inteligencijom. Korelacije s bihevioralnom i kognitivnom kulturnom inteligencijom statistički su neznačajne (za detalje pogledati Tablicu 3). Konačno, kontrolirajući spol ispitanika i razinu dohotka, podijelili smo uzorak na dva poduzorka (muškarci/žene) te na četiri poduzorka ("Visoki", "Visoki-srednji", "Niski-srednji" i "Niski" dohodak). Metoda PLS-MGA pokazuje kako nema dovoljno dokaza koji dokazuju da navedene korelacije ovise o spolu, odnosno o razini dohotka (Dodatak 3).

RASPRAVA

Dobiveni rezultati nisu u skladu s prepostavkama razvijenim u prvoj hipotezi. Orientacija studenata prema muškim vrijednostima negativno je korelirana s metakognitivnom i motivacijskom dimenzijom kulturne inteligencije.

Naime, studenti smatraju kako je pozitivan utjecaj na motivaciju studenata, koji proizlazi iz njihove ustrajnosti i želje za uspjehom (Duckworth, 2016; Brunstein, 2008), nadjačan negativnim efektom drugih karakteristika muških vrijednosti. Procjenjivanjem svojih mogućnosti u okolini u kojoj se nalaze, donošenje racionalnih odluka može dovesti do svjesnoga smanjenja napora uloženog u prilagođavanje stranim kulturnama. Navedeni fenomen u svojim istraživanjima izgradili su Rabideau (2005), Thompson i sur. (1995), Harackiewicz i sur. (1997) u okviru teorije vlastite vrijednosti (eng. *self-worth theory*). Student kroz racionalno procjenjivanje svoje samoufikasnosti (muška vrijednost) može naslutiti kako potencijalni kulturni šok može rezultirati neuspjehom, što će utjecati na svjesno umanjenje njegove motivacije. Dakle, smanjenje motivacije u izvršavanju zadataka može se pripisati namjernom izostanku napora, motivacije, a ne manjkom ambicija (Thompson i sur., 1995). Dakle, u studenta mogu dominirati muške vrijednosti, poput orientiranosti uspjehu i dosezanju izvrsnih rezultata, međutim, ambiciozne studente krasi i karakteristika donošenja logičkih i racionalnih odluka o povlačenju kako ne bi naštetili svojem samopoštovanju (Thompson i sur., 1995).

Svjestan svojih ograničenih mogućnosti za uspješno obavljanje zadataka, uskraćivanjem uloženoga napora, student ne razvija sposobnost strateškoga planiranja za susret s inozemnim kulturnama. Na taj način onemogućuje razvoj metakognitivne inteligencije. Korelacija između dominantnosti muških vrijednosti u studenata i njihove kognitivne i bihevioralne kulturne inteligencije nije statistički značajna.

Dobiveni rezultati u skladu su s pretpostavkama razvijenim u drugoj hipotezi. Izbjegavanje neizvjesnosti, odnosno nepoznate okoline pozitivno je korelirano sa svim dimenzijama kulturne inteligencije.

Sposobnosti planiranja, ocjenjivanja i strateškoga pristupanja zadacima u međukulturnim sredinama, prema Cui (2016), predstavlja razinu razvijenosti metakognitivne kulturne inteligencije. Promjena od normalnoga automatskog i nesvesnesnog funkcioniranja unutar vlastite kulture do svjesnoga napora i pažnje potrebne za razumijevanje novih informacija zamorna je i rezultira mentalnim i emocionalnim umorom. Stoga se ovim radom pokazuje kako izbjegavanjem neizvjesnosti pojedinci neskloni riziku pristupaju planiranju i izradbi strategija nastupa u nepoznatom okruženju. Navedeno se najčešće odvija kroz kulturne treninge, koji im pomažu da iskoriste postojeće kognitivne sheme za usvajanje novih kulturnih normi i običaja.

Nadalje, izbjegavanje neizvjesnosti u studenata pozitivno je korelirano s bihevioralnom kulturnom inteligencijom, čime ovi nalazi potvrđuju istraživanje Gentryja (2017) i Winkelmana (1994). Neizvjesnost te kulturni dispariteti u okolini zahtijevaju eksplicitnu i jasnu komunikaciju između pojedinaca. Kako bi se uklonio strah od nepoznavanja "skrivenih" verbalnih (intonacija) i fizičkih mimika (poput izraza lica), nužan je razvoj bihevioralne inteligencije. Naime, Winkelman je (1994) dokazao kako se moraju uložiti napor u tumačenje novih jezičnih značenja i novih neverbalnih, bihevioralnih, kontekstualnih i društvenih komunikacija.

Osim važnosti bihevioralne fleksibilnosti, značajnu ulogu u prilagodbi na interkulturnu okolinu ostavlja i kognitivna fleksibilnost. Prema istraživanju Guthrie (1975), neizvjesnost i kulturni šok izazvan boravkom u interkulturnom okruženju glavni je generator kognitivnog umora. Navedeno je rezultat preopterećenosti informacijama. Kako bi izbjegli sve ove situacije koje bi mogle rezultirati kulturnim šokom i neuspješnim inozemnim zadacima, razvoju kulturno prikladnih vještina pristupa se raznim programima priprema (Littrell i sur., 2006; Palthe, 2004; Puck i sur., 2008; Waxin i Panaccio, 2005). Morris i Robie (2001) pokazuju važnost interkulturnih treninga za razvoj kognitivnih i bihevioralnih kompetencija, koje će ublažiti potencijalna nerazumijevanja te osigurati prikladno ponašanje u stvarnim situacijama.

Konačno, rezultati ovog rada pokazuju kako je izbjegavanje neizvjesnosti pozitivno korelirano s razinom motivacijske inteligencije u studenata. Navedenim se potvrđuju nalazi istraživanja Engle i Nash (2015). Izloženost interkulturnom okruženju studenata, koji su nesvesni okoline i neizvjesnosti u koju se upuštaju, mogla bi rezultirati stresom i strahom, kul-

turnim šokom. Naime, Mori (2000) te Sherry i sur. (2010) u svojim su se istraživanjima posvetili utjecaju kulturnoga šoka na mentalno zdravlje inozemnih studenata. Prema zaključcima njihova istraživanja, boravak u interkulturnom društvu vodi prema povećanom riziku od kulturnoga šoka, koji bi mogao rezultirati stresom i sukobima. Li i sur. (2010) upozoravaju na kulturni šok kao generator akademskoga neuspjeha međunarodnih studenata. Motiviranost studenata temelji se na osobnom interesu i ocjeni samoefikasnosti. Potencijalni strah od neuspjeha i stres u studenata mogao bi rezultirati smanjenjem uložene energije i pozornosti u svladavanju interkulturnih zapreka. Kako bi se pripremili i minimizirali neочекivane situacije, studenti se odlučuju na razne psihološke pripreme usmjerenе na formiranje stava i želje za promjenom. Pozitivan stav prema svladavanju kulturnih razlika jedan je od ključnih elemenata kako bi se pripremilo pojedinca za potencijalno odbijanje, predrasude, diskriminacije koje bi ga mogle dočekati.

ZAKLJUČAK

Međunarodno iskustvo pozitivno utječe na usvajanje običaja drugih kultura. Međutim, pripremljenost pojedinca na taj susret osigurava uspješnost usvajanja običaja drugih kultura. Manjak internacionalnog iskustva čini studente vrlo zanimljivom skupinom za promatranje. Razdoblje studiranja, u većini slučajeva, omogućuje prve dugoročne boravke u interkulturnom okruženju. Brza i uspješna prilagodba na novo interkulturno okruženje važna je kako bi studenti što prije nastavili sa svojim akademskim aktivnostima.

Ovim istraživanjem upozorava se na važnost izbjegavanja neizvjesnosti koja studente očekuje u međunarodnoj okolini. Upozorava se i na ozbiljnost fenomena kulturnoga šoka odnosno stresa i straha koji on izaziva. Strah od razlika u kulturnim okružnjima može stvoriti psihološki stres (Grove i Torbiörn, 1985), koji se može prevladati akumulacijom iskustva (Hilmersson i Jansson, 2012.). Dakle, kulturni treninzi temelj su za razvijanje kulturne inteligencije (Tay i sur., 2008). Bez treninga koji bi trebali prethoditi međunarodnim zadacima valja očekivati slabiju integraciju u nepoznato kulturno okruženje, pa rezultat međunarodnih zadataka može biti kontrapunktovan. Nepripremljenost na neizvjesnu okolinu može izazvati revolt i rezultirati kulturnom zatvorenošću. Rezultati također pokazuju neočekivane nalaze povezanosti dominantnosti muških vrijednosti na kulturnu inteligenciju (negativnu korelaciju).

Važno je napomenuti kako će kroz svoje međunarodno iskustvo student pomoći u izgradnji slike koju inozemstvo ima o njegovoj naciji. Dakle, pojedinac će sudjelovati u kre-

ranju socijalne i ekonomске prepoznatljivosti svoje države. U skladu s tim, kreatori državnih politika moraju biti posebno osjetljivi kada je riječ o pripremama studenata na interkulturno iskustvo. Negativan rezultat interkulturnih iskustava predstavlja teret za državu, s obzirom na to da ona kroz sufinanciranje snosi znatne troškove međunarodnih studentskih razmjena. Dakle, država bi se kroz organizaciju raznih programa kulturnih treninga u suradnji s visokoškolskim institucijama trebala više uključiti u poticanje međunarodnih iskustava studenata.

Promatranjem individualnih dimenzija višedimenzionalnoga fenomena kulturne inteligencije ovo je istraživanje odgovor na poziv Engle i Nash (2015) za detaljnijim pregledom ovoga višedimenzionalnog agregatnog konstrukta. Nadalje, rabeći CVSCALE obrazac (Yoo i sur., 2011), ovo istraživanje dopunjuje istraživanja koja promatraju kulturne različitosti kroz prizmu pojedinaca. Najvažniji nedostatak ovog istraživanja jest statičnost istraživanih koncepata. Naime, istraživanju nedostaje vremenska komponenta. Nedostatak vremenske komponente u podacima onemogućio nam je promatranje razvoja kulturne inteligencije, nego se sveo samo na praćenje trenutačnoga stanja kod studenata. Nadalje, ograničenost u pogledu veličine uzorka onemogućuje nam usporedbu na razini pojedinih nacija. Navedeno bi nam pomoglo da ocijenimo primjenjivost CVSCALE-upitnika, osim za mjerjenje kulturne orientacije pojedinaca, tako i za mjerjenje kulturne orientacije nacija. Tako bismo mogli usporediti upitnik što su ga razvili Hofstede i CVSCALE.

LITERATURA

- Ang, I., Isar, Y. R. i Mar, P. (2015). Cultural diplomacy: Beyond the national interest? *International Journal of Cultural Policy*, 21(4), 365–381. <https://doi.org/10.1080/10286632.2015.1042474>
- Ang, S. i Van Dyne, L. (2008). Conceptualization of cultural intelligence: Definition, distinctiveness, and nomological network. U S. Ang i L. Van Dyne (Ur.), *Handbook of cultural intelligence: Theory, measurement, and applications* (str. 3–15). M. E. Sharpe.
- Ang, S., Rockstuhl, T. i Tan, M. L. (2015). Cultural intelligence and competencies. *International Encyclopedia of Social and Behavioral Sciences*, 2, 433–439. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.25050-2>
- Ang, S., Van Dyne, L. i Koh, C. (2006). Personality correlates of the four-factor model of cultural intelligence. *Group & Organization Management*, 31(1), 100–123. <https://doi.org/10.1177/1059601105275267>
- Ang, S., Van Dyne, L., Koh, C., Ng, K. Y., Templer, K. J., Tay, C. i Chandrasekar, N. A. (2007). Cultural intelligence: Its measurement and effects on cultural judgment and decision making, cultural adaptation and task performance. *Management and Organization Review*, 3(3), 335–371. <https://doi.org/10.1111/j.1740-8784.2007.00082.x>

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 32 (2023), BR. 1,
STR. 45-71

VLAJČIĆ, D., LIOVIĆ, A.:
DOMINANTNOST...

- Arkoudis, S., Dollinger, M., Baik, C. i Patience, A. (2019). International students' experience in Australian higher education: Can we do better? *Higher Education*, 77(5), 799–813. <https://doi.org/10.1007/s10734-018-0302-x>
- Atkins, A. (2000). *The effects of uncertainty avoidance on interaction in the classroom*. Pribavljeno 18. veljače 2019. sa <https://www.birmingham.ac.uk/Documents/collegertslaw/cels/essays/languageteaching/Atkins1.pdf>
- Barrick, M. R., Stewart, G. L. i Piotrowski, M. (2002). Personality and job performance: Test of the mediating effects of motivation among sales representatives. *Journal of Applied Psychology*, 87(1), 43–53. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.87.1.43>
- Bedeković, V. i Ilijas Baričević, Ž. (2011). Kulturalna uvjetovanost razvoja transformacijskog stila vodstva. *Praktični menadžment: stručni časopis za teoriju i praksu menadžmenta*, 2(1), 7–14.
- Bhandari, R. (2017). *A world on the move: Trends in global student mobility*. Pribavljeno 18. lipnja 2020. sa <https://vtechworks.lib.vt.edu/bitstream/handle/10919/83142/GlobalStudentMobility.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Boyd, R., Richerson, P. J. i Henrich, J. (2011). Rapid cultural adaptation can facilitate the evolution of large-scale cooperation. *Behavioral Ecology and Sociobiology*, 65(3), 431–444. <https://doi.org/10.1007/s00265-010-1100-3>
- Brown, L. i Aktas, G. (2011). Fear of the unknown: A pre-departure qualitative study of Turkish international students. *British Journal of Guidance & Counselling*, 39(4), 339–355. <https://doi.org/10.1080/0306885.2011.576314>
- Brunstein, J. C. (2008). Achievement motivation. U J. Heckhausen i H. Heckhausen (Ur.), *Motivation and action* (str. 137–183). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511499821.007>
- Caligiuri, P., Tarique, I. i Jacobs, R. (2009). Selection for international assignments. *Human Resource Management Review*, 19(3), 251–262. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2009.02.001>
- Caputo, A., Ayoko, O. B., Amoo, N. i Menke, C. (2019). The relationship between cultural values, cultural intelligence and negotiation styles. *Journal of Business Research*, 99, 23–36. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.02.011>
- Contiuia, L. C., Gaborb, M. R. i Stefanescuc, D. (2012). Hofstede's cultural dimensions and student's ability to develop an entrepreneurial spirit. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 5553–5557. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.474>
- Cui, Q. (2016). A study of factors influencing students' intercultural competence. *Journal of Language Teaching and Research*, 7(3), 433–439. <https://doi.org/10.17507/jltr.0703.01>

- Duckworth, A. (2016). *Grit: The power of passion and perseverance* (Vol. 234). Scribner.
- Duff, A. J., Tahbaz, A. i Chan, C. (2012). The interactive effect of cultural intelligence and openness on task performance. *Research & Practice in Human Resource Management*, 20(1), 1–12.
- Duronto, P. M., Nishida, T. i Nakayama, S. I. (2005). Uncertainty, anxiety, and avoidance in communication with strangers. *International Journal of Intercultural Relations*, 29(5), 549–560. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2005.08.003>
- Engle, R. L. i Nash, B. (2015). Does it matter if researchers use individual dimension constructs or only aggregated constructs of cultural distance and cultural intelligence? *Journal of International Business Research*, 14(2), 47–65.
- Engle, R. L., Dimitriadi, N. i Sadrieh, F. (2012). Cultural intelligence: Antecedents and propensity to accept a foreign-based job assignment. *Journal of Applied Management and Entrepreneurship*, 17(2), 63–79.
- Engle, R., Elahee, M. i Tatoglu, E. (2013). Antecedents of problem-solving cross-cultural negotiation style: Some preliminary evidence. *Journal of Applied Management and Entrepreneurship*, 18(2), 83–102. <https://doi.org/10.9774/GLEAF3709.2013.ap.00007>
- Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive–developmental inquiry. *American Psychologist*, 34(10), 906–911. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.34.10.906>
- Fornell, C. i Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39–50. <https://doi.org/10.2307/3151312>
- Gentry, J. A. (2017). The intelligence of fear. *Intelligence and National Security*, 32(1), 9–25. <https://doi.org/10.1080/02684527.2016.1199348>
- Gist, M. E. i Mitchell, T. R. (1992). Self-efficacy: A theoretical analysis of its determinants and malleability. *Academy of Management Review*, 17(2), 183–211. <https://doi.org/10.2307/258770>
- Gregory, R. W., Prifling, M. i Beck, R. (2013). *Managing cross-cultural dynamics in it offshore outsourcing relationships: The role of cultural intelligence*. Second Information Systems Workshop on Global Sourcing: Services, Knowledge and Innovation.
- Grove, C. L. i Torbiörn, I. (1985). A new conceptualization of intercultural adjustment and the goals of training. *International Journal of Intercultural Relations*, 9(2), 205–233. [https://doi.org/10.1016/0147-1767\(85\)90008-2](https://doi.org/10.1016/0147-1767(85)90008-2)
- Guthrie, G. M. (1975). A behavioural analysis of cultural learning. U R. Brislin, S. Bochner i W. Lonner (Ur.), *Cross-cultural perspectives on learning* (str. 95–115). John Wiley & Sons.
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M. i Sarstedt, M. (2017). *A primer on partial least squares structural equation modeling* (2nd edition). Sage Publications. <https://doi.org/10.15358/9783800653614>
- Hair, J., Black, W., Babin, B. i Anderson, R. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. Pearson Education.

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 32 (2023), BR. 1,
STR. 45-71

VLAJČIĆ, D., LIOVIĆ, A.:
DOMINANTNOST...

- Harackiewicz, J. M., Barron, K. E., Carter, S. M., Lehto, A. T. i Elliot, A. J. (1997). Predictors and consequences of achievement goals in the college classroom: Maintaining interest and making the grade. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(6), 1284–1295. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.73.6.1284>
- Henseler, J., Ringle, C. M. i Sinkovics, R. R. (2009). The use of partial least squares path modeling in international marketing. *Advances in International Marketing*, 20, 277–319. [https://doi.org/10.1108/S1474-7979\(2009\)0000020014](https://doi.org/10.1108/S1474-7979(2009)0000020014)
- Hernández-Perlines, F., Moreno-García, J. i Yañez-Araque, B. (2016). The mediating role of competitive strategy in international entrepreneurial orientation. *Journal of Business Research*, 69(11), 5383–5389. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.04.142>
- Herrmann, E., Call, J., Hernández-Lloreda, M. V., Hare, B. i Tomasello, M. (2007). Humans have evolved specialized skills of social cognition: The cultural intelligence hypothesis. *Science*, 317(5843), 1360–1366. <https://doi.org/10.1126/science.1146282>
- Hilmersson, M. i Jansson, H. (2012). International network extension processes to institutionally different markets: Entry nodes and processes of exporting SMEs. *International Business Review*, 21(4), 682–693. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2011.08.003>
- Hofstede, G. (1980). Culture and organizations. *International Studies of Management & Organization*, 10(4), 15–41. <https://doi.org/10.1080/00208825.1980.11656300>
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations*. Sage Publications.
- Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing cultures: The Hofstede model in context. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1014>
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practices of structural equation modeling* (Third edition). Guilford Press.
- Li, G., Chen, W. i Duamu, J. L. (2010). Determinants of international students' academic performance: A comparison between Chinese and other international students. *Journal of Studies in International Education*, 14(4), 389–405. <https://doi.org/10.1177/1028315309331490>
- Li, M., Mobley, W. H. i Kelly, A. (2016). Linking personality to cultural intelligence: An interactive effect of openness and agreeableness. *Personality and Individual Differences*, 89, 105–110. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.09.050>
- Lin, Y. C., Chen, A. S. Y. i Song, Y. C. (2012). Does your intelligence help to survive in a foreign jungle? The effects of cultural intelligence and emotional intelligence on cross-cultural adjustment. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(4), 541–552. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2012.03.001>
- Littrell, L. N., Salas, E., Hess, K. P., Paley, M. i Riedel, S. (2006). Expatriate preparation: A critical analysis of 25 years of cross-cultural training research. *Human Resource Development Review*, 5(3), 355–388. <https://doi.org/10.1177/1534484306290106>

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 32 (2023), BR. 1,
STR. 45-71

VLAJČIĆ, D., LIOVIĆ, A.:
DOMINANTNOST...

- Lopez-Zafra, E., Sánchez-Álvarez, N. i Carmona-Cobo, I. (2021). Is ambition a gendered issue? Students' vs employees' antecedents of Ambition about Leadership. *Analés de Psicología/Annals of Psychology*, 37(2), 352–360. <https://doi.org/10.6018/analesps.435341>
- Marginson, S. (2016). High participation systems of higher education. *The Journal of Higher Education*, 87(2), 243–271. <https://doi.org/10.1080/00221546.2016.11777401>
- Mendenhall, M. E. i Wiley, C. (1994). Strangers in a strange land: The relationship between expatriate adjustment and impression management. *American Behavioral Scientist*, 37(5), 605–620. <https://doi.org/10.1177/0002764294037005003>
- Mol, S. T., Born, M. P., Willemson, M. E. i Van der Molen, H. (2005). Predicting expatriate job performance for selection purposes: A quantitative review. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36(5), 590–620. <https://doi.org/10.1177/0022022105278544>
- Molinsky, A. (2007). Cross-cultural code-switching: The psychological challenges of adapting behavior in foreign cultural interactions. *Academy of Management Review*, 32(2), 622–640. <https://doi.org/10.5465/amr.2007.24351878>
- Mori, S. C. (2000). Addressing the mental health concerns of international students. *Journal of Counseling & Development*, 78(2), 137–144. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.2000.tb02571.x>
- Morris, M. A. i Robie, C. (2001). A meta-analysis of the effects of cross-cultural training on expatriate performance and adjustment. *International Journal of Training and Development*, 5(2), 112–125. <https://doi.org/10.1111/1468-2419.00126>
- Ng, R. (2013). Cultural intelligence. U K. D. Keith (Ur.), *The encyclopedia of cross-cultural psychology* (str. 310–313). Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781118339893.wbeccp130>
- Northouse, P. G. (2016). *Leadership: Theory and practice*. SAGE.
- Nunnally, J. C. i Bernstein, I. H. (1994). The assessment of reliability. *Psychometric Theory*, 3(1), 248–292.
- Okpara, J. O. i Kabongo, J. D. (2011). Cross-cultural training and expatriate adjustment: A study of western expatriates in Nigeria. *Journal of World Business*, 46(1), 22–30. <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2010.05.014>
- Palthe, J. (2004). The relative importance of antecedents to cross-cultural adjustment: Implications for managing a global workforce. *International Journal of Intercultural Relations*, 28(1), 37–59. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2003.12.004>
- Pedersen, E. R., Neighbors, C., Larimer, M. E. i Lee, C. M. (2011). Measuring sojourner adjustment among American students studying abroad. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(6), 881–889. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2011.06.003>
- Peng, J., Xiao, W., Yang, Y., Wu, S. i Miao, D. (2014). The impact of trait anxiety on self-frame and decision making. *Journal of Behavioral Decision Making*, 27(1), 11–19. <https://doi.org/10.1002/bdm.1783>

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 32 (2023), BR. 1,
STR. 45-71

VLAJČIĆ, D., LIOVIĆ, A.:
DOMINANTNOST...

- Peng, R. Z., Wu, W. P i Fan, W. W. (2015). A comprehensive evaluation of Chinese college students' intercultural competence. *International Journal of Intercultural Relations*, 47, 143–157. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2015.04.003>
- Puck, J. F., Kittler, M. G. i Wright, C. (2008). Does it really work? Re-assessing the impact of pre-departure cross-cultural training on expatriate adjustment. *The International Journal of Human Resource Management*, 19(12), 2182–2197. <https://doi.org/10.1080/09585190802479413>
- Rabideau, S. T. (2005). *Effects of academic motivation on behaviour*. SARA Project Test.
- Rockstuhl, T. i Ng, K. Y. (2008). The effects of cultural intelligence on interpersonal trust in multicultural teams. U S. Ang i L. Van Dyne (Ur.), *Handbook of cultural intelligence: Theory, measurement, and applications* (str. 206–220). M.E. Sharpe.
- Salili, F., Chiu, Cy. i Lai, S. (2001). The influence of culture and context on students' motivational orientation and performance. U F. Salili, C. Y. Chiu i Y. Y. Hong (Ur.), *Student motivation* (str. 221–247). *Plenum Series on Human Exceptionality*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-1273-8_11
- Scholtz, B., Cilliers, C. i Calitz, A. (2012). A comprehensive, competency-based education framework using medium-sized ERP systems. *Journal of Information Systems Education*, 23(4), 345–358.
- Schulz, M. (2003). Pathways of relevance: Exploring inflows of knowledge into subunits of multinational corporations. *Organization Science*, 14(4), 440–459. <https://doi.org/10.1287/orsc.14.4.440.17483>
- Sherry, M., Thomas, P. i Chui, W. H. (2010). International students: A vulnerable student population. *Higher Education*, 60(1), 33–46. <https://doi.org/10.1007/s10734-009-9284-z>
- Spring, J. (2014). *Globalization of education: An introduction*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315795843>
- Takeuchi, R. (2010). A critical review of expatriate adjustment research through a multiple stakeholder view: Progress, emerging trends, and prospects. *Journal of Management*, 36(4), 1040–1064. <https://doi.org/10.1177/0149206309349308>
- Takeuchi, R., Tesluk, P. E., Yun, S. i Lepak, D. P. (2005). An integrative view of international experience. *Academy of Management Journal*, 48(1), 85–100. <https://doi.org/10.5465/amj.2005.15993143>
- Tarique, I. i Takeuchi, R. (2008). Developing cultural intelligence: The roles of international nonwork experiences. U S. Ang i L. Van Dyne (Ur.), *Handbook of cultural intelligence: Theory, measurement, and applications* (str. 56–70). M. E. Sharpe.
- Tay, C., Westman, M. i Chia, A. (2008). Antecedents and consequences of cultural intelligence among short-term business travelers. U S. Ang i L. Van Dyne (Ur.), *Handbook of cultural intelligence: Theory, measurement, and applications* (str. 126–144). M.E. Sharpe.
- Thomas, D. C., Elron, E., Stahl, G., Ekelund, B. Z., Ravlin, E. C., Cerdin, J. L., Poelmans, S., Brislin, R., Pekerti, A., Aycan, Z., Maznevski, M., Au, K. i Lazarova, M. B. (2008). Cultural intelligence: Domain and

- assessment. *International Journal of Cross Cultural Management*, 8(2), 123–143. <https://doi.org/10.1177/1470595808091787>
- Thompson, T., Davidson, J. A. i Barber, J. G. (1995). Self-worth protection in achievement motivation: Performance effects and attributional behavior. *Journal of Educational Psychology*, 87(4), 598. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.87.4.598>
- Veenman, M. V. i Spaans, M. A. (2005). Relation between intellectual and metacognitive skills: Age and task differences. *Learning and Individual Differences*, 15(2), 159–176. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2004.12.001>
- Waxin, M. i Panaccio, A. (2005). Cross-cultural training to facilitate expatriate adjustment: It works! *Personnel Review*, 34(1), 51–67. <https://doi.org/10.1108/00483480510571879>
- Winkelmann, M. (1994). Cultural shock and adaptation. *Journal of Counseling & Development*, 73(2), 121–126. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1994.tb01723.x>
- Wu, P. C. i Ang, S. H. (2011). The impact of expatriate supporting practices and cultural intelligence on cross-cultural adjustment and performance of expatriates in Singapore. *The International Journal of Human Resource Management*, 22(13), 2683–2702. <https://doi.org/10.1080/09585192.2011.599956>
- Yang, Q., Mudambi, R. i Meyer, K. E. (2008). Conventional and reverse knowledge flows in multinational corporations. *Journal of Management*, 34(5), 882–902. <https://doi.org/10.1177/0149206308321546>
- Yoo, B., Donthu, N. i Lenartowicz, T. (2011). Measuring Hofstede's five dimensions of cultural values at the individual level: Development and validation of CVSCALE. *Journal of International Consumer Marketing*, 23(3-4), 193–210. <http://10.1080/08961530.2011.578059>
- Zheng, P. (2014). Antecedents to international student inflows to UK higher education: A comparative analysis. *Journal of Business Research*, 67(2), 136–143. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2012.11.003>
- Zhou, Z., Zhang, Q., Su, C. i Zhou, N. (2012). How do brand communities generate brand relationships? Intermediate mechanisms. *Journal of Business Research*, 65(7), 890–895. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2011.06.034>

DODATAK 1

Popis tvrdnji kojima su se ispitivale dimenzije kulturne inteligencije te dominantnost muških vrijednosti i izbjegavanje neizvjesnosti

Cultural intelligence Questionnaire items

Metacognitive CQ

I am conscious of the cultural knowledge I use when interacting with people with different cultural backgrounds
I adjust my cultural knowledge as I interact with people from a culture that is unfamiliar to me

I am conscious of the cultural knowledge I apply to cross-cultural interactions

I check the accuracy of my cultural knowledge as I interact with people from different cultures

Cognitive CQ

I know the legal and economic systems of other cultures

I know the rules (e.g., vocabulary, grammar) of other languages

I know the cultural values and religious beliefs of other cultures

I know the marriage systems of other cultures

I know the arts and crafts of other cultures

I know the rules for expressing nonverbal behaviors in other cultures

Motivational CQ

I enjoy interacting with people from different cultures

I am confident that I can socialize with locals in a culture that is unfamiliar to me

I am sure I can deal with the stresses of adjusting to a culture that is new to me

I enjoy living in cultures that are unfamiliar to me

I am confident that I can get accustomed to the shopping conditions in a different culture

Behavioral CQ

I change my verbal behavior (e.g., accent, tone) when a cross-cultural interaction requires it

I use pause and silence differently to suit different cross-cultural situations

I vary the rate of my speaking when a cross-cultural situation requires it

I change my nonverbal behavior when a cross-cultural situation requires it

I alter my facial expressions when a cross-cultural interaction requires it

CVSCALE Questionnaire items

Masculinity

It is more important for men to have a professional career than it is for women

Men usually solve problems with logical analysis; women usually solve problems with intuition

Solving difficult problems usually requires an active, forcible approach, which is typical of men

There are some jobs that a man can always do better than a woman

Uncertainty avoidance

It is important to have instructions spelled out in detail so that I always know what I'm expected to do

It is important to closely follow instructions and procedures

Rules and regulations are important because they inform me of what is expected of me

Standardized work procedures are helpful

Instructions for operations are important

DODATAK 2

Matrica korelacija

Matrica korelacija i rezultati OLS regresije

	Aritmetička sredina necentrirane vrijednosti (M)	Standardna devijacija	1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Dominantnost muških vrijednosti	5,213	0,91697312	1	-0,120	-0,254**	-0,031	-0,229**	-0,099	0,095	0,434**
2	Izbjegavanje neizvjesnosti	3,846	0,910599	-0,120	1	0,357**	0,212*	0,239**	0,336**	-0,122	-0,201*
3	Metakognitivna inteligencija	5,213	0,957019	-0,254**	0,357**	1	0,435**	0,599**	0,503**	0,038	-0,073
4	Kognitivna inteligencija	3,910	0,936993	-0,031	0,212*	0,435**	1	0,331**	0,392**	0,102	0,065
5	Motivacijska inteligencija	5,57	0,945330	-0,229**	0,239**	0,599**	0,331**	1	0,452**	0,100	0,001
6	Bihevioralna inteligencija	4,407	0,940775	-0,099	0,356**	0,503**	0,392**	0,452**	1	-0,064	-0,047
7	Dohodak kućanstva	2,60	0,756	0,095	-0,122	0,038	0,102	0,100	-0,064	1	0,132
8	Spol	1	0	0,434**	-0,201*	-0,073	0,065	0,001	-0,047	0,132	1

** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

		Metakognitivna inteligencija	Kognitivna inteligencija	Motivacijska inteligencija	Bihevioralna inteligencija
Konstanta		-0,397 (0,268)	-0,5 (0,280)	-0,577* (0,273)	0,026 (0,274)
Kontrolne varijable	Dohodak kućanstva	0,119 (0,097)	0,15 (0,102)	0,171 (0,099)	-0,029 (0,100)
	Spol	0,194 (0,164)	0,24 (0,172)	0,292 (0,167)	0,111 (0,168)
Nezavisne varijable	Dominantnost muških vrijednosti	-0,276** (0,088)	-0,070 (0,092)	-0,288** (0,092)	-0,084 (0,090)
	Izbjegavanje neizvjesnosti	0,376** (0,082)	0,252*** (0,086)	0,263** (0,083)	0,346* (0,084)
ANOVA (<i>p</i> -vrijednost)		0,000	0,026	0,000	0,001
<i>R</i> ²		0,191	0,075	0,138	0,119
Korigirani <i>R</i> ²		0,168	0,048	0,114	0,094
Durbin-Watson		1,913	2,05	2,079	1,757

Rezultati OLS regresije

Legenda: *** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$. Brojevi izvan zagrade su nestandardizirani regresijski koeficijenti, a brojevi u zagradama standardne pogreške tih koeficijenata.

DODATAK 3

Rezultati PLS-MGA

	Path Coefficients-razlika (Male – Female)	P-vrijednost (Muškarac vs Žena)
Dominantnost muških vrijednosti -> Metakognitivna inteligencija	0,010	0,245
Dominantnost muških vrijednosti -> Kognitivna inteligencija	-0,163	0,274
Dominantnost muških vrijednosti -> Motivacijska inteligencija	-0,217	0,605
Dominantnost muških vrijednosti -> Bihevioralna inteligencija	-0,016	0,549
Izbjegavanje neizvjesnosti -> Metakognitivna inteligencija	0,240	0,467
Izbjegavanje neizvjesnosti -> Kognitivna inteligencija	-0,096	0,899
Izbjegavanje neizvjesnosti -> Motivacijska inteligencija	0,254	0,279
Izbjegavanje neizvjesnosti -> Bihevioralna inteligencija	0,050	0,612

Bootstrap MGA – Spol

	Path coefficients: razlike u dohotku				P-vrijednosti			
	(Visoki – niski – srednji)	(Visoki – visoki – srednji)	(Visoki – niski – srednji)	(Visoki – visoki – srednji)	(Visoki – niski – srednji)	(Visoki – niski – srednji)	(Visoki – niski – srednji)	(Visoki – niski – srednji)
Dominantnost muških vrijednosti -> -> Metakognitivna inteligencija	0,723	0,333	0,272	-0,390	-0,451	-0,061	0,433	0,531
Dominantnost muških vrijednosti -> -> Kognitivna inteligencija	0,498	0,844	0,54	0,436	0,132	-0,304	0,473	0,163
Dominantnost muških vrijednosti -> -> Motivacijska inteligencija	0,155	-0,08	-0,308	-0,235	-0,463	-0,229	0,759	0,919
Dominantnost muških vrijednosti -> -> Bihevioralna inteligencija	0,053	0,42	0,256	0,367	0,203	-0,165	0,876	0,359
Izbjegavanje neizvjesnosti -> -> Metakognitivna inteligencija	0,045	0,113	0,196	0,068	0,151	0,083	0,865	0,789
Izbjegavanje neizvjesnosti -> -> Kognitivna inteligencija	-0,352	-0,114	-0,034	0,238	0,318	0,08	0,604	0,815
Izbjegavanje neizvjesnosti -> -> Motivacijska inteligencija	0,668	0,505	0,727	-0,163	0,06	0,223	0,425	0,464
Izbjegavanje neizvjesnosti -> -> Bihevioralna inteligencija	-0,130	0,355	0,221	0,484	0,35	-0,134	0,912	0,446

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 32 (2023), BR. 1,
STR. 45-71

VLAJČIĆ, D., LIOVIĆ, A.:
DOMINANTNOST...

Masculinity and Uncertainty Avoidance as Instruments for Cultural Intelligence Development

Davor VLAJČIĆ

Faculty of Economics and Business, University of Zagreb,
Zagreb, Croatia

Ana LIOVIĆ

Zagreb, Croatia

This paper shows how students' perception on the dominance of masculinity values and uncertainty avoidance characteristics relates with the level of students' cultural intelligence. In order to examine the phenomena, the research was conducted on a sample of 146 exchange programme students (ERASMUS exchange programme). The results indicate a positive and significant correlation between the variables uncertainty avoidance and determinants of cultural intelligence. Furthermore, the obtained results indicate a negative correlation between students' perception on dominance of masculinity values and metacognitive and motivational cultural intelligence, while relationships with cognitive and behavioural cultural intelligence were statistically non-significant. The results of this study can help teachers, researchers, and economic and social policy makers to build educational models that will help students develop an awareness of cultural disparities. As a result, individuals will be able to focus their efforts on developing and shaping the individual mental dimensions necessary for successful adaptation to the international environment.

Keywords: cultural intelligence, masculinity, uncertainty, students, expatriates

Međunarodna licenca / International License:
Imenovanje-Nekomercijalno / Attribution-NonCommercial